

Korkmak ve korkuşmak: Korkuşmak

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Hiç kuşku yok ki şiddetin en önemli unsuru korkudur. Şiddete maruz kalmanın yarattığı korku kadar, yeterince gelişmemiş ve olayları soyutlayamayan, yalnızca onları somut bir etki - tepki düzeyinde fizik olarak yaşamayı öngören bilincin, bir içgüdüyle, korku algılaması da şiddeti doğuran bir başka öğedir. Türkiye, devlet olarak, toplum olarak yıllardır böyle bir kısır döngünün, çıkmazın içinde yaşamaktadır.

Toplumsal düzeyde gösterdiğimiz tepkilerin altında çelişkilerimiz yer alıyor. Toplumsal düzeyde karşı karşıya kaldığımız farklılaşma, bir toplumsal düzeyden ötekine yeterli bir esneklikle geçememiş, bulunduğumuz toplumsal konumu algılayamamış onu bir önceki toplumsallığımızın içinden görüşümüz, yarattığı yabancılaşmayla bizi kısıvrak bağlamaktadır. Gerçekten de bugün, tıpkı dün olduğu gibi Türkiye'deki insanın en önemli gerçeği yabancılaşmadır.

Aynı şeyi devletin yaşamadığını söylemek olanağı da yok. Devlet de içinde yaşadığı gerçekliği algılayamamakta, yaşanan değişime ayak uyduramamakta, kendi hükümlerliliğiyle ona dönük tehdit diye algıladığı düzen arasındaki çelişkiyi ürettiği şiddetle aşmaya çalışmaktadır. Devlet katında bugünkü yönetselliğe, gene tıpkı dün olduğu gibi, egemen olan ana unsur korkudur. Soğuk Savaş yıllarının ürettiği korku belki daha geniş bir coğrafyada yaşanan bir paranoya üretiyordu ama Türkiye bunu her yıl geleceği söylenen komünizmle somutlaştırmanın yolunu bulmuştu. Aradan geçen zamanda dünya biraz daha rahatlamağını öğrendiyse de Türkiye 'yıkıcı ve bölücü örgütler ve faaliyetler' edebiyatını bugün de gündemin birinci maddesi olarak tutmaktan çekinmemektedir.

Kuşkusuz, her devletin belli bir savunma kavramı vardır; kaldı ki devletin varlık nedeni de odur. Fakat, 'modern' bir devlette, yani soyutlamalara dayalı, kurumsal yapıların oluşmasına olanak veren, kendisine ait alanla bireye ait alanın birbirinden ayrılmasını öngören devlette toplumun çeşitli katmanlarının, örneğin öğrenci, gençlik, kadın, bizde olduğu gibi düşman kabul ve ilan edilmesi olabilecek bir şey değildir.

Bu, elbette bir süreç sorunudur. Batı'da bu gelişmenin özgül bir tarihi vardır. Dileyenler bunu 16. yüzyıla, dileyenler 18. yüzyıla kadar geriletebilirler. Neresinden bakılırsa bakılsın öylesi bir oluşumun bu ülkenin bilincinde yaşanmadığı bellidir. O nedenle de bu ülkede yönetsel bir yöntem olmanın ötesinde bir 'demokrasi epistemolojisi'nden (bilincinden) söz açmak olanaksızdır. Dünyayı paylaşma, bölüşme, belki de ayırıştırma içinde yaşamayı bilmeyen bir toplumun demokrasi üretmesine olanak yoktur; üretilecek olan nihayet bir araçtır. O zaman demokrasinin bulunduğu yerde de ucuz bir korku paranoyasından türeyen şiddet öne çıkacak, egemen olacaktır.

Devlet bu korku üretiminin sistemleştirilmesindeki en önemli aktördür. Bunu kurucu ideolojisine, milliyetçiliğe, devletçiliğe dayanarak, onu toplumsal planda temellendirerek yapar. Ama siyaset de kendisini devletten ayırıştırıramadığı için aynı yolu seçmekten çekinmemektedir. Bugün de dün de kendisini 'milliyetçi muhafazakâr' diye nitelendiren merkez sağ partilerin, hatta merkez sol partilerin, başka bir söylem unsuru bulunduğunu kimse söyleyemez. Aynı şekilde İslami kesim de bütün bir muhakemesini ve varlık nedenini korku üretmeye, onu sistemleştirmeye bağlamıştır. Herkes sürekli olarak bir şeyin elden gideceğinden, yiteceğinden ve bir felaketin gelip çatacağından korkmakta, bunu siyaset aracı olarak kullanmaktadır.

Şiddet ve korku ya da tersi, modern dünyanın en temel gerçeklerinden birisidir. Geç - modern dönemin toplumları her düzeyde yaşanan şiddetle sarsılmaktadır. Fakat dikkat edilirse görülecektir; o toplumlarda, şiddet, sistemden ayrıştığı, tekil bir unsur olarak görüldüğü gibi öne çıkmakta, göze çarpmaktadır; toplumsal bir sorun olarak ele alınmaktadır. Türkiye'de ise sistemle bütünleştiği, onun üretken bir parçası olduğu için üstü örtülen, görmezden gelinen bir şeydir. Asıl korku veren de budur.

Can Yücel, daha önce de andığım 'Shakespeare Üzre' başlıklı şiirinde "Türkiye'nin Manimarkası'nda bir şeyler kokuyor / Kimine göre tuz, kimine göre et / Hamlet! / Hamleeeeet!" demişti. Galiba buradaki 'kokuyor' sözcüğünü değiştirip, 'korkuyor' demek gerekir. Ama o da yetmeyecektir; çünkü Türkiye yalnızca 'korkmuyor' Türkiye hem korkuyor hem de 'kokuşuyor'. Kısacası, "Türkiye'nin Manimarkası'nda bir şeyler 'korkuşuyor!'"

Onun sonucu da bitmez tükenmez şiddettir!

kahraman@bilkent.edu.tr